

OPINII DESPRE REVISTA EPIGRAMA

Lectura celor mai recente numere ale revistei Epigrama a fost de natură să-mi aducă multă bucurie măcar pentru faptul că mi-au amintit de minunata legendă a păsării Phoenix. Revista a fost și este publicația de referință a mișcării epigramatice autohtone și chiar dacă nu știm noi prea multe lucruri despre prima perioadă a existenței sale, cea din anii 1938-1943 păstorită la vremea aceea de Virgiliu Slăvescu și ajunsă conform unor documente la un tiraj de cinci mii de exemplare lunar, nu putem să nu luăm în seamă istoricul ei glorios. Tirajul despre care am amintit ne-ar putea face nostalgici pe noi cei de astăzi, numai că exact acest fapt este și foarte posibil să fi fost cauza care a dus, în anul 1943, la intrarea în adormire a publicației știut fiind că dictaturile, indiferent de cum se numesc ele, sunt foarte puțin îngăduitoare cu umorul în general și cu satira în special și nici acum nu putem spune simplu: o tempora, o mores, deoarece această situație este atemporală.

Oricum, reapariția revistei în anul 1993 poate fi considerată o victorie a mișcării epigramatice aflată atunci într-o perioadă fastă, dar și condusă de oameni de mare calibrul intelectual. Sigur, condițiile acelor vremuri nu erau foarte propice unei apariții editoriale comparabile cu avântul pe care epigrama îl marca, așa că formula de tipografie a fost una care păstra tradiția cel puțin în privința formatului revistei. Un format banal a cărui copertă, un element foarte important pentru un produs literar destinat consumului larg, era atât de simplă încât putem folosi cuvântul inexpressivă. Nu fac desigur nici o vină nimănui deoarece acestea erau condițiile de atunci, dar, deși ele au evoluat rapid spre forme din ce în ce mai atractive revista a rămas în cadrul aceluiași conformism de tip tradițional, iar aici putem vorbi de o anumită aroganță a unora dintre cei care răspundeau de apariția acestei publicații. Întâmplător, în urmă cu vreo două decenii, am asistat la un dialog între un venerabil epigramist și redactorul-șef de atunci al revistei, un prieten al său.

Epigramistul, pe un ton foarte politic, a afirmat că din cauza copertei, dacă un posibil cititor ar trece pe lângă un stand cu reviste în nici un caz nu va cumpăra Epigrama deoarece nu o va remarca. Extrem de vexat, redactorul-șef i-a spus pe un ton glacial că dacă nu-i place revista să facă el alta mai bună. Discuția s-a încheiat aici, iar bunele intenții ale epigramistului nu au avut nici un efect deoarece se izbiseră de zidul trufiei și suficienței redactorului.

Referitor la conținutul revistei, am convingerea că multă vreme a fost exact ceea ce avea nevoie comunitatea destul de restrânsă a epigramaștilor, inclusiv opinii ale unor personalități culturale asupra fenomenului, promovarea performanței, popularizarea acțiunilor mediatice, dar și studii calificate referitoare la exigențele acestei creații. Cu timpul însă s-a putut observa o oarecare atitudine părtinitoare din partea redactorilor și am constatat cu uimire că epigramaști demni de a fi publicați erau mai ales ”prieteni”, aleși după criterii absolut personale. În condițiile în care publicul țintă al revistei era și este fatalmente foarte redus numeric această atitudine a dus destul de repede la instalarea unei firești detașări a cititorilor, și așa puțini, cu efecte negative asupra impactului pozitiv al publicației. Apoi s-a renunțat la interviuri, au apărut tot felul de ”întreceri”, pe teme date, reportaje excesiv de laudative despre unele (numai unele!) festivaluri, sau clasamente de un jenant subiectivism și astfel publicația care trebuia să ne fie de suflet a devenit, din păcate, de evitat fiind predictibilă, anostă și chiar enervantă pe alocuri. Consider că această situație, perpetuată timp de aproape două decenii nu s-a datorat exclusiv conducerii revistei, ci în aceeași măsură și faptului că puțini dintre beneficiari au fost printre cei care au avut cuvinte de critică, cei mai mulți dintre noi complăcându-ne din obediență sau interese meschine. Păcat!

Între timp însă revista a cumulat și unele erori strategice! Prima ar fi că s-a axat exclusiv pe epigramă, deși în domeniu era și o bogată activitate creativă puțin diferită precum poezia în formă fixă, ironică sau satirică, un domeniu foarte puțin prezent în alte sfere poetice, dar și aforisme ori texte umoristice scurte, dar de o calitate ireproșabilă. Ignorarea cu bună știință a acestui tezaur de creativitate nu a contribuit deloc la afirmarea prezenței epigramaștilor în lumea literară.

Nu a fost luată în seamă nici apariția altor reviste care promovau epigrama, dar care se adaptaseră mult mai bine condițiilor impuse de piață câștigând mult mai multă notorietate prin comparație cu Epigrama, iar acest fapt a dus la migrarea creatorilor de gen spre acele publicații, implicit scăderea nivelului calitativ al revistei.

Dar cum în acest an, 2024, s-a produs o schimbare la nivelul colegiului de redacție am devenit interesat și de posibilele modificări ale concepției despre forma, fondul și menirea revistei. Am constatat cu mare bucurie că noul colegiu a început să folosească forța graficii satirice mai ales că în domeniu chiar avem cu ce ne lăuda. Este desigur doar un început, dar am convingerea că lucrurile se vor dezvolta pe parcurs și iau în considerație articolul apărut în nr.108 din iunie 2024 al domnului Președinte al UER, cel care, cu delicatețea sa proverbială, aduce în discuție lărgirea considerabilă a ariei de explorare literară prin publicarea și a altor

forme de umor, unele dintre acestea avându-și sorginea în modelul epigramei, adică expresii literare condensate însoțite de poantă. Este îmbucurător și faptul că tot în acest număr găsim textul Laudă Epigramei aparținând Președintelui interimar al USSR, omul de cultură Varujan Vosganian semn că, iată, după decenii de ignorare, epigrama poate fi apreciată și de scriitori cu valoare recunoscută.

Și chiar dacă, în același număr al revistei, un material didactic debutează cu o gravă eroare referitoare la originea denumirii de epigramă, acesta își găsește locul și rolul în economia publicației prin faptul că oferă date istorice absolut necesare celor care ar porni pe drumul creației de gen, un fel de ghid al nobleței acestei bijuterii literare.

Recunosc, dacă în ultimul timp nu prea mai citeam revista, recente numere mi-au trezit din nou interesul și de aceea le mulțumesc sincer celor care depun eforturi pentru ca noi să avem o revistă fanion și le doresc mult succes în viitor.

Mihai Batog-Bujeniță